

ჟურნალ „ვესტნიკ ევროპის“ მასალები
კავკასიის შესახებ (1826-1828 წლები)

MATERIALS ABOUT THE CAUCASUS FROM THE
MAGAZINE “EUROPEAN VESTNIK” (1826-1828)

დალი კანდელაკი

Dali Kandelaki

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: საქართველო, რუსეთი, კავკასია, XIX საუკუნე
Keywords: Georgia, Russia, Caucasus, XIX century

ჟურნალი „ვესტნიკ ევროპი“ მოსკოვში 1802-1830 წლებში გამოიცემოდა. 1805-1830 წლებში, ხანმოკლე შესვენებებით, ჟურნალის რედაქტორი იყო რუსი ისტორიკოსი, მთარგმნელი, კრიტიკოსი და გამომცემელი – მიხაილ ტროფიმის ძე კაჩენოვსკი. ჟურნალი ლიტერატურისა და ხელოვნების საკითხებთან ერთად რუსეთის საგარეო და საშინაო პოლიტიკის მნიშვნელოვან მოვლენებს, უცხო ქვეყნების ისტორიასა და პოლიტიკურ ცხოვრებას აშუქებდა. მის ფურცლებზე თავიდანვე ქვეყნდებოდა მასალები კავკასიის შესახებ. თემატურად ისინი მრავალფეროვანია – კორესპონდენციები, წერილები, ისტორიული ხასიათის ნარკვევები, ანალიტიკური შრომები და სხვ. მათი ავტორები არიან როგორც რუსი ეროვნების პირები, ისე უცხოელები. ზოგიერთი მასალის ავტორის ვინაობა გაურკვეველია.

1826 წელს ჟურნალ „ვესტნიკ ევროპიში“ კავკასიის შესახებ საინტერესო მასალები გამოქვეყნდა: კორესპონდენცია რუსეთ-ირანის ომის დაწყების შესახებ; ასევე, ცნობები კონრად მალტებრუნის ნაშრომ „მსოფლიო გეოგრაფიის ნარკვევებიდან“ და ფრანგული ჟურნალიდან „Jour. d. Deb.“ თარგმნილი სტატია „კავკასიის მიწების ამჟამინდელი მდგომარეობის შესახებ“. ავტორი რეგიონში რუსების მმართველობას ამართლებს და იწონებს მათ გატარებულ პოლიტიკურ კურსს. საინტერესოა ნიკოლაი პელტის ნაშრომი „საქართველოს ხედვა ისტორიულ და სტატისტიკურ ქრილში“. ავტორი რუსულ საზოგადოებას აძლევდა განმარტებას იმის თაობაზე, რომ საქართველოში ვაჭრობას რუსეთისათვის დიდი სარგებლის მოტანა შეუძლია და ფრანგების მსგავსად შემდგომი აქტიურობისაკენ მოუწოდებდა.

1827 წელს დაიბეჭდა უცნობი ავტორის, ჟურნალის კორესპონდენტის „რ-ი“-ს წერილი „თბილისიდან“, რომელშიც აღწერილია მისი უდიდებულესობის, იმპერატრიცა მარია ფეოდორის, ასულის დაბადების დღის საზეიმო აღნიშვნა თბილისში; ავტორი აღნიშნავს, რომ ამ რეგიონისთვის ასეთი ზეიმი აქამდე უჩვეული იყო.

1828 წელს ჟურნალის მე-7 და მე-8 ნომრებში გამოქვეყნდა იტალიელი გეოგრაფის, ადრიანო ბალბის, სტატია „კავკასიის ქვეყნების ენების შესახებ“, რომელიც წარმოადგენს თარგმანს 1826 წელს გამოცემული მისი ფრანგულენოვანი წიგნიდან – „მსოფლიოს ეთნოგრაფიული ატლასი“.

ლიტერატურა:

- კანდელაკი, დ.** (2019). უცნობი კავკასია XIX საუკუნის უცხოური წყაროების მიხედვით. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. <http://eprints.tsu.ge/1588/1/Dali-Kandelaki-Unknown-Caucasus.pdf>
- Бальби А.** (1828). О языках страны Кавказской. Вестник Европы. 7. 166-181; 8. 241-260. <https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085013#?page=166> <https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085013#?page=241>
- Вестник Европы** (1826). Краткие выписки, известия и замечания. Ч. 149. 14. <https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085000#?page=157>
- Мальте-Брюн К.** (1826). О нынешнем состоянии земель Кавказских. Вестник Европы. Ч. 150. 18. 116-133. <https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085001#?page=116>
- Пельт Н.** (1826). Взгляд на Грузию в ее историческом и статистическом отношениях. Вестник Европы. Ч. 150. 17. 52-68. <https://viewer.rusneb.ru/ru/rsl60000085001?page=52&rotate=0&theme=white>
- Р – ий.** (1827). Из Тифлиса. Вестник Европы, Ч. 156. 20. 293-296. <https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085009#?page=301>

The magazine “European Vestnik” was published in Moscow from 1802 to 1830. From 1805 till 1830, with short breaks, the editor of the magazine was the Russian historian, translator, critic and publisher – Mikhail Trofimovich Kachenovsky. Along with the topics of literature and art, the magazine covered important events of Russia’s foreign and domestic policy, the history of foreign countries and their political life. From the very beginning, materials about the Caucasus were included on the pages of the magazine. They are thematically diverse – correspondences, letters, historical essays, analytical works, etc. Their authors were not only Russians but foreigners as well. The identity of the author of some of the materials is unknown.

The interesting materials were published in “European Vestnik” about the Caucasus in 1826: The correspondence on the start of the Russia-Iran war; also, references from Conrad Malte-Brun’s Works “Precise of universal geography” and the French magazine “Jour. d. Deb.” translated article “On the current state of the Caucasus lands”. The author justifies the rule of the

Russians in the region and praises their political course. There is another interesting work of Nikolai Pelt on the same matter – “The vision of Georgia in the scope of its historical and statistical relations”. The author was explaining and defining to the Russian society that trade in Georgia could have brought great benefits to Russia and encouraged to develop further activities as the French did.

The letter by an unknown author, the magazine’s correspondent “R-ii” “From Tbilisi”, was published in 1827, describing the solemn celebration of the birthday of her Majesty Empress Maria Feodorovna in Tbilisi; The author notes that such celebration was quite unusual for this region at that time.

In the 7th and 8th issues of the magazine, the article by the Italian geographer Adriano Balbi was published in 1828 with the title – “On the languages of the Caucasus”, which is a translation from his French-language book, “The Ethnographic Atlas of the World”, published in 1826.

References:

- Bal’bi A.** (1828). O jazykah strany Kavkazskoj. Vestnik Evropy. 7. 166-181; 8. 241-260.
- [Balbi A. (1828). On the languages of the Caucasus. Bulletin of Europe. 7. 166-181; 8. 241-260]
<https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085013#?page=166>
<https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085013#?page=241>
- K’andelak’i, D.** (2019). utsnobi k’avk’asia XIX sauk’unis utskhouris ts’qaroebis mikhedvit. tbilisis universit’et’is gamomtsemloba. [Kandelaki, D. (2019).
- Unknown Caucasus.** Based on foreign sources of the XIX century. Tbilisi University Publishing House].
<http://eprints.tsu.ge/1588/1/Dali-Kandelaki-Unknown-Caucasus.pdf>
- Mal’te-Brjun K.** (1826). O nyneshnem sostojanii zemel’ Kavkazskih. Vestnik Evropy. Ch. 150. 18. 116-133. [Malthe-Brune K. (1826). On the current state of the Caucasus lands. Bulletin of Europe. P. 150. 18. 116-133]
<https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085001#?page=116>
- Pel’t N.** (1826). Vzgljad na Gruziju v ee istoricheskom i statisticheskom otnoshenijah.
- Vestnik Evropy.** Ch. 150. 17. 52-68. [Pelt N. (1826). The vision of Georgia in the scope of its historical and statistical relations. P. 150. 17. 52-68].

<https://viewer.rusneb.ru/ru/rsl60000085001?page=52&rotate=0&theme=whi>

R – ij. (1827). Iz Tiflisa. Vestnik Evropy, Ch. 156. 20. 293-296. [R – ii. (1827). From Tiflis.

[Bulletin of Europe, P. 156. 20. 293-296]

<https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085009#?page=301>

Vestnik Evropy (1826). Kratkie vypiski, izvestija i zamechanija. Ch. 149. 14. [Bulletin of Europe (1826). Brief extracts, news and remarks. P. 149. 14]

<https://dlib.rsl.ru/viewer/60000085000#?page=157>

